

(83,13% з яких належать лише одній галузі – операціям з нерухомістю, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям), як мінімум свідчать про відсутність інвестиційної політики держави в напрямку зосередження капіталів на власній території та ставлять чимало запитань до власників акціонерних активів, які монополюють з однієї області в невиробничу галузь однієї лише країни розміщують мільярдні інвестиції.

Підсумовуюючи вищевикладене можна констатувати низький ступінь диверсифікованості регіонального і галузевого розрізів міжнародних інвестицій і надмірну їх концентрацію в Кіпрі, як міжнародного офшора, атому їх прозорість і легітимність викликає ряд запитань.

Список використаних джерел:

1. *Офіційний сайт World Economic Forum The Global Competitiveness Report 2012-2014*[Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014>.
2. *Інформаційний портал Інфо-лайт - [Електронний ресурс].* Режим доступу: http://unctad.org/en/publicationslibrary/wir2013_en.pdf.
3. *Офіційний сайт Державної служби статистики України - [Електронний ресурс].* — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Вікторія ДРОНІВ

науковий керівник

канд. наук з держ. упр, доц. Ляхович Г.І.

ІФННІМ THEU

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ ТА ДЕРЖАВАХ ЄС

Фінансовою основою функціонування держави є податки, адже саме вони забезпечують більшу частину доходів бюджетів, мобілізуючи грошові ресурси для фінансування державних видатків. У сучасних умовах господарювання податки слугують не лише джерелом наповнення бюджетів, а й дієвим інструментом державного регулювання економіки, тому вони виконують важливу роль як у забезпеченні фінансової стабільності держави, так і в досягненні соціального добробуту громадян.

В умовах динамічних змін, нестабільності економічної ситуації та низького рівня податкової дисципліни і значною підтримкою євроінтеграційного вектора, в Україні особливого значення набуває дослідження податкових систем країн ЄС та визначення можливостей їх використання.

Податкові системи країн ЄС характеризується значним рівнем уніфікації, що сталою наслідком тривалого процесу гармонізації податкових систем. Так, у всіх країнах-членах ЄС передбачено стягнення таких видів податків, як податок на доходи громадян, податок на прибуток корпорацій, податок на

додану вартість. Крім того, порядок нарахування та сплати податків, податкові пільги, система контролю за платниками податків з боку контролюючих органів також подібні. Водночас податкові системи країн-членів ЄС мають певні особливості, пов'язані з бюджетними взаємовідносинами між різними рівнями влади, економічними, політичними та іншими факторами [1, с. 361].

Треба зазначити, що країни-члени ЄС різняться за рівнем соціально-економічного розвитку, інституційними механізмами ринкового саморегулювання та державного впливу на макроекономічні процеси, а також традиціями фіскального регулювання, що унеможливило цілковиту уніфікацію європейського оподаткування. Так, незважаючи на високий середній рівень податкового навантаження, 27 країн-членів демонструють значні відмінності в рівнях оподаткування: від 26% у Литві до 47,7% у Данії. Іншими словами, податковий тягар у державах із високим рівнем оподаткування на 70% більший, ніж у державах із низьким рівнем податкового навантаження. Такі значні відмінності зумовлені низькою соціальних і політичних чинників [2].

Рівень податкового навантаження на економіку України, розрахований як відношення суми податкових надходжень (без внесків на соціальне страхування) до ВВП, та середні значення цього показника в країнах-членах ЄС наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Рівень податкового навантаження в Україні та його середні значення в країнах-учасниках ЄС за 2003-2012 рр.. %

Рік	Рівень податкового навантаження в Україні	Середні значення рівня податкового навантаження в країнах-членах ЄС
2003	20,3	25,1
2004	18,3	25,2
2005	22,2	25,7
2006	23,1	26
2007	22,4	26,4
2008	24	25,9
2009	22,8	24,7
2010	21,4	24,6
2011	25,4	24,8
2012	25,6	25,2

Однією з підвалин, на якій формуються податкові надходження до бюджетів різних рівнів, є податок на доходи фізичних осіб (далі - ПДФО). В європейських країнах цей податок називається personal income tax (PIT).

В Україні з 1993 р. застосовувалась прогресивна система оподаткування: що вищий дохід, то більший податок. Ставка податку з громадян коливалась у межах 10-40%.

З 2004 р. у нашій державі відбулись зміни в системі оподаткування, наслідком яких стаю запровадження пропорційної системи. Спочатку ставка податку становила 13%, а з 2007 р. виросла до 15%. 31 січня 2011 р., базова ставка податку - 15%, але, якщо загальна сума доходів, отриманих платником податку у звітному податковому місяці, перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітнього податкового року, то застосовується ставка податку в розмірі 17% суми перевищення з урахуванням податку, сплаченого за ставкою 15%.

Платниками ПДФО є фізичні особи - резиденти, які отримують доходи в Україні та за кордоном, нерезиденти щодо доходів, джерелом походження яких є Україна та податкові агенти.

З кожним роком податок на доходи фізичних осіб забезпечує дедалі більше надходжень до Зведеного бюджету України (рис. 1). У 2013 р. загальна сума доходів Зведеного бюджету України становила 442 742,9 млн. грн, з них 358 403,8 млн. грн. - податкові надходження, а 72 151,1 млн. грн. - надходження від адміністрування ПДФО. Таким чином, частка цього податку у загальній сумі податкових надходжень коливається від 20 до 25%. Саме тому ПДФО - одне із найвагоміших джерел доходів Зведеного бюджету України (після ПДВ).

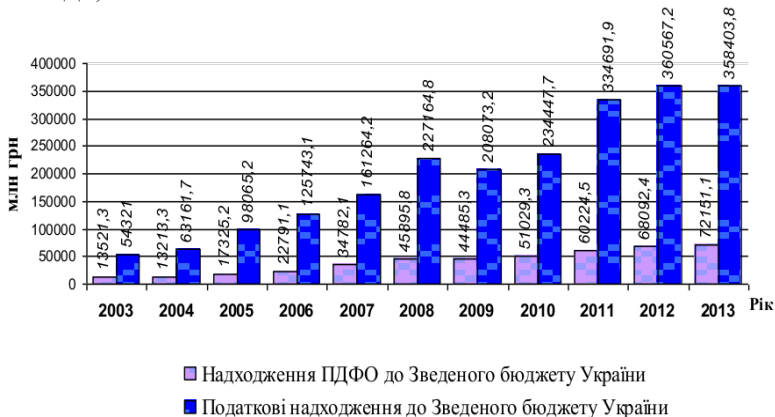

Рис. 1. Порівняння податкових надходжень і надходжень ПДФО до Зведеного бюджету України

У країнах світу ставка ПДФО г суттєво вища, ніж в Україні. Середня ставка особистого податку з доходу у ЄС-27 у 2013 р. становила 38,9% (рис. 2).

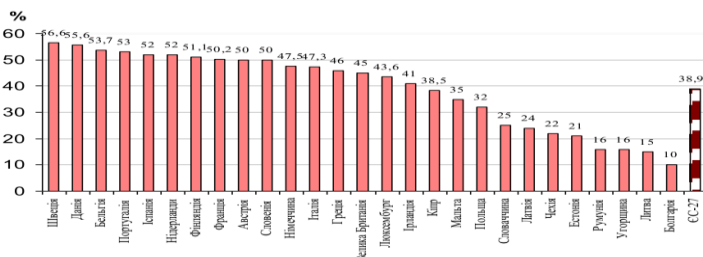

Рис. 2. Максимальні ставки податку на доходи фізичних осіб у країнах-членах ЄС у 2013 р.

Цей показник відчутно варіюється: від 10% у Болгарії до 56,6% у Швеції. До 2010 р. найвищою ставка була у Данії (59%), однак з 2010 р. її скоротили до 55,4%, а з 2013 р. - підвищили до 55,6%. У нових країнах-членах ЄС ставка ПДФО нижча за середню, водночас високі ставки характерні для країн з високим рівнем податкового навантаження, зокрема це країни Північної Європи. Найнижчі ставки податку у Болгарії, Литві та Угорщині [3, с. 267].

З 2000 по 2010 рр. ставка ПДФО скоротилась майже у всіх країнах-членах ЄС, у чотирьох (Мальта, Австрія, Греція, Латвія) – залишилась незмінною, і лише у Португалії. Швеції та Великій Британії зросла на 5,9, 5,1 та 10% відповідно.

Уперше за останні роки верхня межа ставки ПДФО зросла у 2011 р., незважаючи на її значне зниження у Данії. У Великій Британії запровадили нову ставку 50%, що на 10% більша за попередню. У Греції та Латвії ставки податку також зросли. Ціпком імовірно, що такі зміни пов'язані з фінансово-економічною кризою та необхідністю забезпечення соціальних гарантій.

За 1995-2010 рр. середня ставка ПДФО щороку знижувалась. У 2011 р. спостерігають незначне її підвищення. Але порівняно з 1995 р. у 2013 р. вона знизилась на 8,4% (рис. 3). Найбільше скорочення мало місце у чотирьох країнах: Болгарії - на 40%, Угорщині - на 28%, Румунії - на 24% та Чехії - на 21% [4, с. 11].

Скорочення ставок ПДФО відбувається не ізольовано, а є частиною збалансованих дій, які можуть передбачати зниження рівня оподаткування для малозабезпечених платників або ж заходи компенсації втрат доходів.

Рис. 3. Середня ставка податку на доходи фізичних осіб у країнах-членах ЄС за 1995-2013 рр.

Більшість з країн-членів Європейського Союзу застосовують прогресивну шкалу оподаткування доходів громадян. Отож подальші перспективи євроінтеграційних процесів в Україні і зокрема фіскальної сфери напряду залежатимуть від наявності власної прогресивної системи оподаткування доходів фізичних осіб. На доцільність такого кроку суттєво впливає ряд факторів:

- 1) прогресивна шкала дасть можливість зменшити вплив дисбалансу доходів населення на суспільний добробут населення (багаті повинні і платитимуть більше);
- 2) за допомогою прогресивного оподаткування можна збільшити доходи бюджету, й перерозподілити «надмірний» добробут одних на користь інших менш забезпечених верств населення.

Список використаних джерел:

1. Паславська Р. Оцінка рівня оподаткування в країнах-учасницях ЄС та в Україні / Р.Ю. Паславська // *Актуальні проблеми міжнародних відносин* : збірник наукових праць. – Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2011. – Вип. 99. – Ч.2. – С.264-271.
2. *Економічна енциклопедія* : в 3 т. / відп. ред. С.В. Мочерний. – К.: Академія, 2000. – Т. 1. – 864 с.
3. Паславська Р. Оцінка рівня оподаткування в країнах-учасницях ЄС та в Україні / Р.Ю. Паславська // *Актуальні проблеми міжнародних відносин* : збірник наукових праць. – Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2011. – Вип. 99. – Ч.2. – С.264-271.
4. Воронкова О. Інституціональні пастки ефективного розвитку податкового менеджменту в Україні / О. М. Воронкова // *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. – 2014. – № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.